

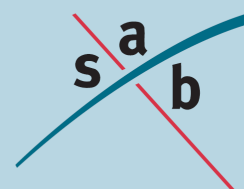
Quick scan flora en fauna

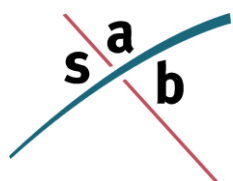
Kanaalpark 141, Leiden

Green Development B.V.

Datum: 22 november 2016

Projectnummer: 160417

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: D. Meriën
Tweede lezer: E. Verkaik
Projectleider: M. Gerritsen
Project: Kanaalpark 141, Leiden
Projectnummer: 160417

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	8
3	Quick scan flora en fauna	11
3.1	Onderzoeksmethode	11
3.2	Gebiedsbescherming	11
3.3	Soortenbescherming	13
4	Conclusie	18
4.1	Gebiedsbescherming	18
4.2	Soortbescherming	18
5	Advies	19
5.1	Aanvullend onderzoek	19
5.2	Zorgplicht	19
5.3	Broedende vogels	19
5.4	Aanbevelingen	19
5.5	Vervolgstappen	20
	Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur	3

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan het Kanaalpark 141 te Leiden bevindt zich een bedrijfspand. Green Development B.V. is voornemens de huidige bebouwing af te breken ten behoeve van een appartementencomplex.

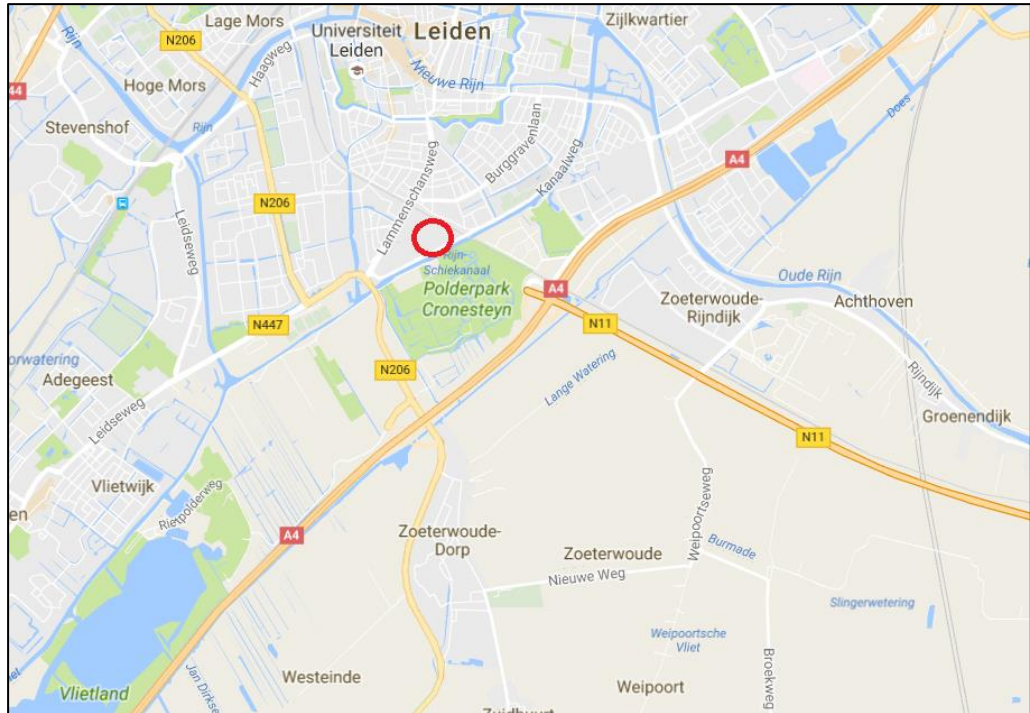
Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Wet natuurbescherming en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied bevindt op een bedrijventerrein aan de rand van Leiden (provincie Zuid-Holland). Ten zuiden van het plangebied ligt de rivier de Vliet waarachter polderpark Cronesteyn zich bevindt. Ook recreatiegebied Vlietland bevindt zich op korte afstand van het plangebied. Rondom het bedrijventerrein waarop het plangebied ligt, liggen woonwijken.

De directe omgeving van het plangebied kenmerkt zich voornamelijk door de aanwezigheid van bedrijven en parkeerterreinen. Ten zuiden van het plangebied ligt het Polderpark Cronesteyn met zowel bomen als watergangen. Het plangebied bestaat uit een schoolgebouw met twee verdiepingen en een plat dak. Rondom het gebouw is het plangebied deels bestraat en bestaat deels uit kruidenrijk grasveld. Ook staan er enkele kleine bomen en heggen rondom het gebouw. Het noorden van het plangebied wordt begrensd door een watergang met daarachter een spoorlijn. Tussen deze elementen is een lange bomenrij aanwezig. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Earth. Bewerking: SAB.

Op 11 november 2016 is een veldbezoek uitgevoerd. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Plangebied ten tijde van het veldbezoek. 1) vooraanzicht van het plangebied. 2) oostzijde van het gebouw. 3) noordzijde van het gebouw en 4) westzijde van het gebouw.

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstig wordt er een appartementencomplex in het plangebied gerealiseerd. Het betreft 50 appartementen, verspreid over 6 woonlagen en een kelderlaag waarin de bergingen worden gesitueerd.

2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur is op te delen in gebiedsbescherming en soortenbescherming. Ten tijde van het schrijven van dit rapport wordt de wetgeving met betrekking tot beschermde natuur en soortenbescherming geregeld in de Flora- en Faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Deze wetten zullen op 1 januari 2017 plaatsmaken voor een nieuwe wet, de Wet natuurbescherming. Om er zeker van te zijn dat de resultaten van dit rapport ook na 1 januari 2017 rechtsgeldig zijn, zijn deze getoetst aan de hand van de Wet natuurbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals belangrijke weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied. Hieronder een toelichting bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

2.1.2 Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Aanvullend op deze zorgplicht gelden voor deze gebieden extra regels die zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van de wet.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt.

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

2.1.3 *Natuurnetwerk Nederland en weidevogelleefgebied*

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeraargebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt.

De provincie Zuid-Holland gebruikt niet de term Natuurnetwerk Nederland, maar de term EHS. De provincie maakt in haar Verordening Ruimte (2014) bij de EHS onderscheid tussen EHS op land en EHS op water. EHS op land is aangewezen als bestaande en nieuwe natuur; ecologische verbinding; of waternatuurgebied. Onder EHS

op water worden grote wateren en de Noordzee verstaan. Volgens de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013) is sprake van het Nee, tenzij-regime bij ingrepen in de EHS en belangrijke weidevogelgebieden. Dit regime houdt in dat geen ingrepen zijn toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd. In dezelfde beleidsregel wordt ook ingegaan op recreatie buiten de stad en strategische reservering natuur. Indien binnen deze gebieden ruimtelijke ingrepen uitgevoerd gaan worden, dient compensatie plaats te vinden. Van beschermde ganzenfoerageergebieden is in Zuid-Holland geen sprake.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.2.1 *Zorgplicht en verboden*

Op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming geldt voor al de in het wild levende soorten altijd de zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Naast de zorgplicht is voor een aantal soorten door middel van verboden een aanvullend beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren

opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te onwortelen of te vernielen.

2.2.2 Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.2.3 Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Zuid-Holland is voornemens voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, middelste groene kikker.

In december 2016 zal de provincie definitief beslissen welke soorten worden vrijgesteld. Bij het uitvoeren van deze quick scan zijn wij er van uitgegaan dat de soorten waarvoor de provincie momenteel voornemens is een vrijstelling te verlenen, inderdaad worden vrijgesteld.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

3 Quick scan flora en fauna

3.1 Onderzoeksmethode

De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een eco-loog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 11 november 2016 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). De dichtstbijzijnde natura 2000-gebieden zijn 'De Wilck' op 4,1 kilometer en 'Meijendel & Berkheide' op 7,8 kilometer afstand van het plangebied. Door de grote afstand tussen deze natuurgebieden en het plangebied en door de tussenliggende aanwezige verstoringen in de vorm van gebouwen en wegen, zijn door het plan veroorzaakte directe of indirecte effecten op de natuurlijke kenmerken of instandhoudingsdoelstellingen in deze gebieden uit te sluiten.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (rood en blauw gearceerd). Bron: Natura 2000 Network Viewer. Bewerking: SAB.

3.2.2 **Natuurnetwerk Nederland**

Het plangebied ligt niet binnen Natuurnetwerk Nederland (zie navolgende afbeelding). Het dichtstbijzijnde gedeelte van de Natuurnetwerk Nederland (bestaande of nieuwe natuur) ligt op 1,3 kilometer van het plangebied. Op ongeveer een kilometer van het plangebied ligt een ecologische verbinding en er ligt een belangrijk weidevogelgebied op 1,6 kilometer. Op 3,9 kilometer ligt een gebied dat als strategische reservering natuur is aangewezen. Omdat het plangebied niet binnen de begrenzing van één van de onderdelen van Natuurnetwerk Nederland valt, vormen dergelijke beschermde gebieden geen beperkingen voor de beoogde plannen.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur, strategische reservering natuur en belangrijk weidevogelgebied. Bron: Provincie Zuid-Holland. Bewerking: SAB.

3.3 Soortenbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

3.3.1 Vaatplanten

Er komen volgens de beschikbare verspreidingsgegevens van de NDFF geen beschermde vaatplanten in de omgeving van het plangebied voor. In het kruidenrijke grasland aan de noordkant van het gebouw zijn onder andere gewone braam, klimop, schijnaardbei, akkerdistel, ridderzuring en paardenbloem aangetroffen. Deze soorten zijn kenmerkend voor een omgeving met een (matig) natte, voedselrijke bodem. Omdat beschermde vaatplanten zeer strikte habitat eisen hebben en op voornamelijk voedselarme gronden voorkomen zijn deze in het plangebied ook niet te verwachten.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen er geen strikt beschermde grondgebonden zoogdieren in de buurt van het plangebied voor. In het plangebied zijn geen openingen in het gebouw of anderszijds geschikte verblijfplaatsen voor grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Grondgebonden zoogdieren zijn daarom niet te verwachten door het ontbreken van voor deze soorten geschikte habitats.

3.3.3 *Vleermuizen*

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hollen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Het gebouw in het plangebied is gecontroleerd op voor vleermuizen geschikte kieren spleten of gaten. In het plangebied zijn aan de noord en zuidkant van het gebouw enkele open stootvoegen aangetroffen. Echter, door de aanwezigheid van grote hoeveelheden oud spinnenrag in deze voegen is het duidelijk dat deze niet recentelijk door vleermuizen zijn gebruikt. Aan de gevel van het pand zijn vleermuiskasten geplaatst. Deze kasten zijn hier opgehangen als mitigerende maatregel. Nabij het plangebied, aan het kanaalpark 142 en 145, is in het najaar van 2016 bebouwing gesloopt waarin verblijfplaats voor vleermuizen aanwezig was. Ter mitigatie voor het verdwijnen van deze verblijfplaats werden vleermuiskasten opgehangen. Voor de omgang met deze vleermuiskasten verwijzen wij naar de verleende ontheffing van de Flora- en faunawet en het bijbehorende projectplan. Omdat de kasten gelden als tijdelijke maatregel voor een eerdere ruimtelijke ontwikkeling, mogen deze niet worden verwijderd totdat de permanente voorzieningen in deze eerdere ontwikkeling is gerealiseerd.

Impressie van locaties in het plangebied die door vleermuizen die als mitigerende maatregel aan de gevel van het gebouw zijn geplaatst.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook holen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. In het plangebied zijn slechts enkele zeer kleine bomen aanwezig. Deze bomen zijn door de minimale dikte en de afwezigheid van holten of spleten voor vleermuizen ongeschikt. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn daarom in het plangebied uit te sluiten.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd. In het plangebied zijn geen structuren aanwezig die als foerageergebied voor vleermuizen kunnen dienen. De twee kleine boompjes aan de voorzijde van het gebouw aanwezig zijn als essentieel foerageergebied ongeschikt. De aantasting van dergelijk gebied door de voorziene plannen is daarmee uit gesloten.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. Aan de noordkant buiten het plangebied bevindt een watergang met daarachter een doorlopende bomenrij. Mogelijk worden deze structuren door vleermuizen als vliegroute gebruikt. Het is echter niet te verwachten dat deze structuren door de voorziene plannen worden aangetast. In het plangebied zelf zijn geen structuren die als vliegroute kunnen worden gebruikt aanwezig.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen vogels waargenomen. Desondanks is het mogelijk dat vogels in het plangebied tot broeden komen. Tijdens het broeden zijn alle vogels strikt beschermd. Om te voorkomen dat tijdens werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij u deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal jaarrond beschermde vogelsoorten in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, slechtvalk en wespandief. De meeste van deze soorten broeden echter niet in dergelijke bebouwde omgeving. Enkel de gierzwaluw, huismus en slechtvalk broeden ook in bebouwd gebied.

Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar menselijke bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen. Tijdens het veldbezoek geen huismussen gezien of gehoord. Huismussen zijn zeer honkvast, omdat er tijdens geschikte weersomstandigheden geen huismussen rondom het plangebied zijn waargenomen is het onwaarschijnlijk dat het gebied tot de leefomgeving van huismussen behoort. Ook gierzwaluwen broeden in kieren van muren of onder dakpannen. De bebouwing in het plangebied is op de aanwezigheid van kieren die mogelijk voor gierzwaluwen of huismussen geschikt zijn gecontroleerd. Het gebouw heeft een plat dak zonder dakpannen en er

zijn geen geschikte openingen in het gebouw aangetroffen. De aanwezigheid van zowel huismus als gierzwaluw kan daarmee worden uitgesloten.

Slechtvalken broeden in nissen in de gevel of op de daken van hoge gebouwen, in broedkasten of in oude kraaiennesten. In het gebouw zijn geen nissen aanwezig die als broedlocatie voor de slechtvalk geschikt zouden zijn. De aanwezigheid van een nest van de slechtvalk kan daarom worden uitgesloten.

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt de ringslang in de buurt van het plangebied voor. De ringslang laat zich regelmatig in stedelijk gebied zien. De soort komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren, in laagveengebieden, natte heide-terreinen en waterrijke zandgronden. De ringslang heeft in zijn omgeving kwalitatief goed water nodig, een goed ontwikkelde onderwatervegetatie en een natuurlijke beoevering met een rijke variatie aan zonexpositie en schuilplaatsen. Dergelijke structuren zijn niet langs de watergang naast het plangebied aanwezig, daarom is de ringslang in het plangebied uit te sluiten. Andere reptielen komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Een dergelijk leefgebied is in het plangebied niet aanwezig.

3.3.6 Amfibieën

De alpenwatersalamander komt in de omgeving van het plangebied voor. De alpenwatersalamander komt voor in beboste gebieden en kleinschalige landschappen met heggen en struwelen. In het voorjaar is de salamander in allerlei type water te vinden. Deze mogen niet snel stromend of rijk aan vis zijn. Alpenwatersalamanders overwinteren op het land onder stenen, hout en in verlaten knaagdierholten. In het plangebied zijn geen watergangen aanwezig. Ook is door het gebrek aan geschikte schuilplaatsen niet te verwachten dat het veld naast de buiten het plangebied gelegen watergang als winterbiotoop wordt gebruikt. Beschermd amfibieën soorten zijn daarom in het plangebied uit te sluiten.

3.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Beschermd insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermd insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

4 Conclusie

Aan het Kanaalpark 141 te Leiden bevindt zich een bedrijfspand. Green Development B.V. is voornemens de huidige bebouwing af te breken ten behoeve van een appartementencomplex.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming en natuurnetwerk Nederland dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat is aangewezen in de Wet natuurbescherming. Het dichtstbijzijnde natura-2000 gebied ligt op 4,1 kilometer afstand van het plangebied. Door de afstand en de tussengelegen verstoringen is het niet te verwachten dat de beoogde plannen negatieve invloed zullen hebben op de natuurlijke kenmerken of de instandhoudingsdoelstellingen van deze natuurgebieden. De ligging van het plangebied ten opzichte van gebieden beschermd middels de Wet natuurbescherming, staat de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg.

4.1.2 *Natuurnetwerk Nederland*

Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van Natuurnetwerk Nederland. Omdat het plangebied niet binnen de begrenzing van één van de onderdelen van Natuurnetwerk Nederland valt, vormen dergelijke beschermde gebieden geen beperkingen voor de beoogde plannen.

4.2 Soortbescherming

4.2.1 *Vleermuizen*

In het plangebied hangen vleermuizen kasten die zijn opgehangen als mitigerende maatregel voor een eerdere ontwikkeling aan het Kanaalpark 142 en 145. Omdat de kasten gelden als tijdelijke maatregel voor dit eerdere project, mogen deze niet worden verwijderd totdat de permanente voorzieningen in deze eerdere ontwikkeling is gerealiseerd. Omdat er anderzijds geen geschikte locaties voor vleermuizen zijn aangetroffen is nader onderzoek naar gebruik van het gebouw voor vleermuizen niet noodzakelijk.

5 Advies

5.1 Aanvullend onderzoek

Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens bepaalde standaarden en protocollen en in bepaalde periodes in het jaar om de aanwezigheid met voldoende juridische zekerheid vast te stellen.

5.1.1 Vleermuizen

Omdat de kasten in het plangebied gelden als tijdelijke maatregel, mogen deze in principe niet worden verwijderd totdat de permanente voorzieningen in de eerdere ontwikkeling is gerealiseerd. Wij adviseren de mogelijkheden hier van af te wijken te bespreken met RVO. Wellicht is het mogelijk met RVO een alternatieve oplossing te vinden, zoals het verplaatsen van deze kasten naar een andere locatie. Omdat er anderszijds geen geschikte locaties voor vleermuizen zijn aangetroffen is nader onderzoek naar gebruik van het gebouw voor vleermuizen niet noodzakelijk.

5.2 Zorgplicht

De zorgplicht is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.

5.3 Broedende vogels

Om te voorkomen dat tijdens werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij u deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

5.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te realiseren woningen.

- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten.
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden.

5.5 Vervolgstappen

- Er is geen nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.
- De vleermuiskasten mogen niet worden verwijderd tot de permanente voorzieningen aan Kanaalpark 142 en 145 gerealiseerd zijn. Wij adviseren eventuele alternatieve oplossingen kunnen met RVO te bespreken.

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, soortenstandaard Huismus. Versie 2.0 december 2014

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.zuid-holland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.aerius.nl